

TILTOTT SZERELEM.

Jelenetek a' nagy világból.

FRANKENBURG-TÓL.

(Vége)

Búsán hajtám fejemet a' szép Ágnes hóféhér vállára, 's ez szorosra voná mellkendőjét, 's szíve erősebben dobogott a' szokatlan és sokáig nélkülözött súly alatt.

'Férfi mindig tudjon parancsolni szenvedélyinek' — mond tanítói hangon Ágnes; de alig repült ki ezen hang a' piros szácskán, már is egy szűkefűrtü szerelemistenke bukott fel a' fiatal nő válla fölött, 's csintalanul rázván fejecskéjét, neveté a' komolynak tetszeni akaró mondatot: mint pajkos iskolagyermek tesz, ki lépkörságos tanítója háta mögött, annak oktatásait különféle fintorgatás 's testmozdulatokkal követi.

'Vannak szenvedélyek, viszonzom, melyekben az ész igen alárendelt szerepet játszik: 's bár mikép törekedjék kivívni magának az elsőségi jogot, mégis szolgál járom alá hajtja önkénytelenül nyakát. — Leginkább történik ez a' szerelemnél, 's a' balga ember nemes szenvedélynek mondja a' szerelmet!'

'S ezzel az ablakhoz léptem. 'A' tavasz ismét eljött, mondám kitekintve a' gyönyörű vidékbe; a' fák zöldelnek, a' virágok illatoznak 's a' fülmile torkában fölébred az ének; csak szívemben nincs még tavasz: a' virágok, melyeket ültettem, kemény télben elfagytak, a' zöldelő fák szomorfüzzé 's a' fülmile torkában felébredő ének holtai zenévé változtak.'

Ágnes szemeiben könyecseppek ragyogtak. 'Kegyed sokat vesztett, mond fölötté lány hangon: 's tán többet, mintsem azt az idő valaha kipótolni tudná; de vannak más emberek is, kiknek vesztességük bátran mérkőzhetik a' kegyedével, 's kik bensőleg épen olly magánosan 's elhagyatva élnek, mint kegyed. — 'S mégis élniök kell, kedves barátom! 's az időt, melynek ölomszárnyai vannak a' szerencsétlenségben, megcsalni egy jobb jövődö reményével.'

'Reménnyel?' neveték keserü gúnnyal, 'ha a' szív, mint sötét, keskeny körben egy kopár domb, csak árnyalakját mutatja is a' hajdani boldogságnak?'

'Én is szerettem!' mond remegő hangon a' hölgy; 'de viszon nem szerettetém. Lemondásom sokkal kinosabb volt, mint a' kegyedé, mert nem maradt emlékezetem, mellynek édessége el tudta volna oszlatni, bár pillanatokra is, a' jelen fájdalomait.'

'Viszon nem szeretteték?' kérdém Ágnest. 'Lehetséges e, hogy csillapítlan vágyak tudjanak elémészteni illy szívet? — Ki Ágnes szerelmét nem a' leghőbb, a' leglángolóbb szeretettel kész viszonzni, annak nincs érzése, 's nem érdemli, hogy —'

'Lassan, édes barátom!' mond a' szép hölgy, kit arca szomorú kinyomása még egyszer olly széppé tön; 'én csak áldani akarom azt, ki nem tudva megveté szerelmemet, mert azon vágyak, melyeket iránta még táplálni tudnék, most tiltott vágyak —'

'Tiltott vágyak?' félben szakasztám a' beszélőné, 'mit nevez Ágnes tiltott vágyaknak? Azon szerelmet, melly keblében ég, 's mellyet ha ki nem tud irtani az okoskodó, ész, ör gyanánt áll a' szívnek kapuja előtt, elrettenteni híven örömtársait a' szerelemnek; de nem tudja, hogy azok a' szerelemmel együtt már béköltözének a' szívbe, 's így akarátja ellen őrzi híven az ellenséges csoportot.'

'Nem, azon szerelem soha nem fog kimúlni szívből;' mond Ágnes, mintegy megigazítva magát; 'ha ez most börtönné vált is, hol mély koporsóba temettem, az örökhű emlékezetemtől be-balsamozott, nékem megholt kedvesemet.

'Tehát ő még él?' kérdém kimélő 's részvevő hangon, önbúmat a' barátnőé fölött feledve.

'Igen, ő él, válaszola fojtott hangon, 's boldogtalanabbnak hiszi magát nálamnál.'

'A' sorsnak igazságos átka.'

'Én azt mondám — felel a' szép hölgy, 's szemei mennyei fényben sugárzottak — hogy nem tudva vetette meg szerelmemet.'

'S mégis a' sorsnak átka ez, melly a' szívdulót eléri 's megboszulja az elrablott lelkinyugalmat. — Ágnes! mondám kissé mérsékelt hangon, 's kezét felfogám: nem lehet e több ezen szíven segíteni, néki nyugalmat megszerezni?'

'Nyugalmat?' sohajta a' hölgy, 'igen! ha többé nem ver. De nem, nem, — szól ismét szelid

mosollyal, — hiszen nincs e gyermekem, ki az élethez köt: az élethez, barátom! mellyben olly sokat vesztettem. A' férfi messze földre távozik, hogy megcsalja búját, mert ha a' közelben kétszeres báját érzé az édesnek, azt hiszi, hogy fájdalom sokat fog veszteni a' távolban. Én is elköltözhetném, mint hideg éghajlat alól a' költöző madár; ah, de asszony vagyok, 's az asszony — bújának rabja, mert nincs szabadsága lerázni a' békót, mellyhez asszonyi méltósága van lánczolja.'

Ágnes keze remegett az enyémben. 'Szabad e nevét tudnom, ki illy szép lelket méltányolni nem tudván, boldogsága kapuját maga előtt bezárá?' kérdém azon bizodalmas hanggal, mellyre csak a' barát vélheti magát jogosítotttnak.

'Oh nem, nem; lehetetlen!' mond Ágnes szinte kitörő hevevésséggel; 'az istenért, csak ezt ne tudakozza kegyed tőlem; csak kegyed ne!'

'Midőn a' barát ezen kérést intézé a' barátnéhoz, mondám lágy komolysággal, egy remény sugárt lát a' távolban, melly ennek bizodalmaért némi vigasztalást tudna nyújtani.'

'S valóban ezen pillanatban legelhatározottabb akaratom volt, segíteni a' hölgyön, akármimbe kerüljön is. Egy terv villant föl agyamban, mellynek szerencsés kieszközölhetését már azon okból is lehetségesnek véltem, mivel Ágnes protestáns válásu volt, 's így az erővel reá tolt férjtől annál könnyebben megmenekedhetik, mi végett azonban, mint nem ok nélkül féltém, Ágnes szigorú elveivel még nehéz tusát kellend kiállanom. — De ezen pillanati tervet a' jövő pillanat ismét egészen tönkre tevé; 's megjátszá boldogtalanságomnak azon egy vigasztalását, hogy nincs megtagadva tőlem másokat boldogíthatni.

'Azon vékony sugárfény — felele Ágnes nyugodtnak látszó indulattal — melly engem vigasztalhat, szétfoly búmnak hosszú éjelen, valamint reményem is felolvadt fájdalom tengerében. — Forró kívánságom volt, őt még egyszer, és boldognak látni ez életben; én láttam őt, de ő nem volt boldog, 's így a' sors ez utolsó, hó kérésemet is megtagadta. Nékem több kívánságom nincs.'

Ezzel kezét homlokára téve, mély gondolatokba látszék merülve, 's én igenis nagyon tisztelém búját, hogy sem azt zavarni merném, bár a'

magamét feledve, abban, önmegtagadásommal is, szívesen osztottam volna. 'Ágnes!' mondtam még egyszer, 's könnybenuszó szemeibe néztem, mellyekben az ég minden örömei visszatükrözének: 'a' próbált barátoknak sem szabad tudni a' szenvedő szívnek titkát?'

Ágnes szemei bizonytalan félenkséggel elfordultak tőlem; egy pillanat még, 's a' szép hölgy karjaimba dült, keze szívemen égett. — 'Én karjaimban feküdtem, mond szinte érthetetlen hangon, 's szíve dobogását hallottam; a' szívét, melly nem nekem dobogott; 's most elég erőt érzek magamban, örökre lemondani!'

Ágnes hirtelen kibonyolódék karjaimból 's az ajtó felé sietett.

'Az istenért, Ágnes! — kiálték — értettelek e? — azon férfi?

Ágnes az ajtónál még egyszer felém fordult, 's szinte hang nélkül mondá: 'Te vagy!'

BÉLA HERCZEG.

(Ballada.)

BÉRCZY-TÖL.

I.

Isten véled szép hazám! te
Hős vérel kivivott hon,
Pártjaid dühébül éledj
Még virágra egykoron!
'S hogy ha szép eged derülve,
Hantod újra éledez,
E' kebelnek forró vágya
Édesen nyugtatva lesz!

Szóltak a' bús királyfiak
'S messze hagyva a' hazát,
Túl a' honnak vég-határin
Sok földet bolyongtak át,
És még egyszer visszanézve
A' kopár ormok felett,
Ősz Miczizlav' udvarában
Leltek biztos nyughelyet.

II.

Lengyelhon' udvarán
Egy csillag tündökölt,
Mellynek sugárgata
Sok ifju szívet ölt.

Omolva lengtenek
 Keblén a' szöghajak,
 Az ajkak' bibori
 Mosolyra nyiltanak, —
 Varázs, báj-termetén,
 Nyíltság ült homlokán,
 'S e' kellem edene:
 A' szép király-leány.
 'S ki érte kebléne
 Tüzevel lángola,
 Béla, az ifju hős,
 Magyar hercege vala.

III.

Ősz Miczizlav ellen egy pogány nép
 Pártot ütve bőszen fölkele,
 'S táborával vést hozó közelgett
 Pomeránnak büszke hercege.
 „Halld király! — így szólt a' szörnyű férfi
 Mért omolna ennyi hősi vér?
 Válassz egyet a' ki vivna vélem,
 Nyilva áll a' síkos harczi tér!
 'S a' melly résznek léssen diadalma
 A' felsőbbség légyen harez-jutalma!
 A' vezér így, — és az ősz király is
 A' pártossal ebben egyezett;
 Hajh! de a' ki véle harezra kelne
 Illyet udvarán nem lehetett!
 Végre Béla, a' magyar, riadt fel,
 Hős erő ragyogla homlokán;
 En fogok veled majd harcra kelni
 Jobb ügyért te büszke pomerán!
 És örömjaj hangozott a' téren,
 'S zugva terjedett el a' fenyéren.

IV.

A' sikos harezteren
 Egy trón emelve áll,
 'S ebben diszelgve ül
 A' lengyel ősz király.
 'S kik harcra szállanak
 Jó két vitéz lovag.

Az egyik termetén
 Erő 's dísz fejledez,
 Miczizláv' bajnoka —
 Az ifju Béla ez;
 A' más karcsú lován
 A' büszke pomerán —

Kevélyen vágat a'
 Sorompós harezteren,
 Elbizott jelszava:
 Halál, vagy győzelem!
 Párharczom' sik terén
 Győztek vagy haljak én!

Mint villám összecsap
 'S ví már a' két vitéz;
 A' föld is fölremeg
 Ütésük olly nehéz.
 Ezer kebel feszül
 Érték szünetlenül.
 De majd az ifju hős
 Sulyos csapásátul
 Az elbizott pogány
 Lesújtva porba hull,
 'S a' győztes homlokát
 Babér övedzi át,

'S kinek láng keble még
 Zajgott viharítul,
 A' szép király-leány
 Mély búja csillapúl,
 Újulva föllehel
 A' lángzó nő-kebel.

'S a' díj az olly nehéz
 Kivívott harez után,
 Sok földnek birtoka
 Lett, 's szép király-leány;
 'S Béla a' szép arát
 Hévvvel karolta át. —

SZÉP LEÁNY.

FEKETÉTÜL.

Kit olly forrón ohajtottam,
 Ím előttem áll,
 Ideálja vágyaimnak
 Égi szép leány;
 Elborítva kellemárral.
 Volna mintha ő,
 Fátyolából a' haboknak
 Fejlett istennő.
 Lépte könnyű; könnyű lepton
 Kiszű éledez;
 Égi angyal, égi tündér.
 Ah! nem földi ez!
 Arcza olly szép, olly virágos.
 Mintha volna kert,
 Mellybe rózsát liliomot,
 Isten ültetett.
 Messzelengő szép reménynek
 Színe ül szemén;
 Hőfuvatból hóhalom van
 Habszin kebelén.
 Hajh de a' habszín kebelben
 Nincs hő érzelem!
 Márvány a' szív, 's benne, hajh! nem
 Lakik szerelem. —

LITERATURAI VILÁG.

KUTHEN, KUN KIRÁLY.

Szomorú játék öt felvonásban.

Írta HORVÁTH CZYRILL.

(Folytatás.)

Jelen színműt egészben tekintvén, láfjuk, hogy fő irányzata abban áll, megmutatni: mint dül veszedelembé egy ország, mellyben a' jólétet kieszközölhető erők bőven megvannak, ugyanez erők' megoszlása, egymás ellen forralt gyanuskodások, cselszövények, pártoskodások 'stb. által. Rec. kétszer olvasá át figyelemmel e' darabot, iparkodván magát nyílt kebellet átengedni mind azon tragikai érzelmeknek, mellyek egy szomorujáték' éldeletét teszik; de ez érzelmeknek egyikében sem lehet részeseülnie. Legfőbb két oka ennek először a' darab' lassu és cselekvés nélküli menetele, másodsor azon homály, melly az egészet elborítja 's e' részben éldehletlenné teszi. Az első pontra nézve nem tagadhatni ugyan, hogy a' lelkek mind végig nagy munkásságban sőt forrongásban látszanak lenni, sőt az is kiűnik, hogy az előttünk lefolyó történetek megett nagy dolgok mennek véghez, hatalmas cselekedetek intézettek; de azok közt, mik bennünket, mint közvetlenül előttünk történők, legközelebb érdekelnek, igen kevés megragadó cselekvés van. Egymást váltják ugyan a' jelenések 's a' színhely-változtatások, 's ez a' színművet tán érdekessé, élénkbe tehetné; de midőn látjuk, hogy ezen jövő-menő, háborgó lelkü személyek részint arról tanakodnak, mi fog történni, részint a' megtörténtek' eredményeit festgetik előttünk, lehetlen a' bár szüntelen mozgásban és forrongásban levők által is megragadtatnunk. A' második pontra nézve rec. ugy látja, hogy a' szerző sokat gondolt, sokra számolt munkája közben; de mind ezekre nézve oly kevéssé volt tisztában magával, oly kevéssé tudta azt, mi a' személyei által véghezviendő tettekre nézve előtte tán világosságban volt, ugyanezen személyek előtt is világossá tenni, oly kevés öntudatot önte embereibe, hogy ezeket az olvasó csupán mozognoknak kénytelen tekinteni, kik nem magoktól cselekesznek, hanem egy felsőbb lénynek, a' szerzőnek, intézkedései, rendeletei szerint. Vegyük e' részben például a' negyedik felvonás' nyolczadik jelenésében azt, midőn Badur Vajk' halálát hitvesének Karoldának ugy adja elő, mintha annak örgyilkosa Lipolt, Karolda' szeretettje, volna. Recensens az ezt tárgyazó helyekből egyáltalán ki nem vehet: Lipolt maga volt e' a' gyilkos, vagy a' gyilkolónak csak bérlője vala? Tiszta öntudat, ezzel kell minden drámai embernek minden előtt birnia, ha azt akarjuk, hogy tettei és beszédei által hatást szerezzen; ha akarjuk, hogy mit mi, mint szerzők, világosan érzünk, az szintolly világosan álljon teremtett embereink előtt is, 's általuk hasonló világosságban jusson az olvasó' lelkébe.

Nézzük még erre nézve Kuthen az ötödik felvonás' második jelenésében. Kún katonái herohannak Kuthenhez 's zugolódni látszanak parancsai ellen, mellyek őket Béla iránt engedékenységre készítik; Kuthen végre így szól:

Volt, volt idő,

Mellyben királyát a' kún tisztelé,
'S csak egy szavára buzgó nyílózn
Zavarta töle a' gyalázatot.
Az időkor elfajult. Most rútszívűség
Itt, tisztelatlenség gyaláz amott.

Katonák! tagolva volt minden falat
Közünk az inség' bús óráiban.
Egymásnak esküttünk: én mint király;
Ti mint alattvalók. Közjő nekem,
Nektek parancsot nyujt az én szavam.
(a' katonák el.)

A' világosság fő érdem még oly munkákban is, mellyek egyenesen gondolkozó fejek' számára irattak, annál kívánatosabb egy közvetlen éldelésre szánt drámai műben, mert az olvasó, ki cselekvést kíván maga előtt végeztetve látni, nem nagy kedvét leli abban, ha e' helyett rejtvényeket kell fejtegetnie 's philosophiai eszméken fejét törnie.

(Vége következék.)

HIR-KALÁSZOK

a z é l e t f ö l d é r ű l .

Ó-Gradiška, nyárelő 6ikán 1838. Honunknak ezen egyik legszűlső pontjára áthelyeztetésem óta semmi olyas nem történt vidékünkön, mit a' „Természet“ben köztudomásra juttathatónak gondoltam volna. E' hónap 15-ös és 3ik napja azonban szomorú eseményeknek volt szülőanyja, mellyek a' szomszéd Horvátországnak egy részét, csaknem egészen elpusztíták 's letarják. Elsőben ugyanis, d. u. 4 óra tájon szörnyű égi háború torlott össze Maczel hegy fölött, 's először felhőszakadásban önté ki terhét, azután pedig megszakadozva jégzáporral borítá el a' földet, majdnem 12 pusztító jégeső helyell közel fél-óraig tartott 's pete-nagyságu (tojásnyi) darabokban hullott, annyira hogy a' házak összeromboltatásául is kelle tartani 's ezeknek tetői valóban igen sokat is szenvedtek. Szerencse, hogy ez igen öreg jég, melly néhol Jud-tojás nagyságban is találtak, nem szelvéssel járt 's nem sűrűn esett, mert pusztítása még iszonyítóbb lett volna. Elgondolható egyébiránt, milly gyászos következményt hagyott maga után ez is, melly nem csak a' mezők 's szőlő-hegyeket pocskolta össze, hanem állatokat is vert ugyan 's embereket is vérezett meg. Ivanich vidékén délutáni 6 óra-kor másodsor dult a' jégeső, 's ekkor már a' mezőre nézve sokkal kártékonyabban, mert mogyoró nagyságban, 's szelvésszes zápor gyanánt hullott. — 3ikán újabb csapással látogató meg a' jégeső Horvátországnak más részét, még pedig oly messzeterjedőleg, hogy ez alkalommal az egész országnak legalább egy ötöd része megisnylé azt. P.

Kemenes, nyárelő 20ikán 1838. Mezei munkánk halmozottsága alig enged időt a' gondos gazdának csak egy pár órai pihenésre is. Innét levelezésbeli késedelmezésem. Szénánk többnyire még renden hever, mert vastagsága miatt lassan szárogatható. Mezeink gyönyörűn szökölnek, 's a' színváltozatosság, mellyet most halmainkon 's tércinken láthatni, valóban festőileg szép; kivált ha még ehez ligeteink 's az erdők lombozata is járulna. De ezek nagy részben téli kopárok; mert a' tómerdek hernyó majd minden zöldjétől megfosztá, mit a' fák természetesen még jövő évre is sinyleni fognak. Gyümölcsöseinkben hasonló sok kár van, 's diót kivéve, alig látható fáinkon egyegy barack, alma v. körtvély, mi természetesen nekünk gyümölcskedvelőknek az őzre nézve silány vizsgatálás. Szőlőtőink azonban eléggé rakvák, 's ha időközben veszély nem éri: közép-termésnél 's minőségünél jobbra számolhatunk. —